

1.čtení 2 K 1,1-9

Jaký vlastně je ten Bůh, ve kterého věříme? Tolik a tolik se v kostele namluví o Pánu Bohu, tolik písni se o něm nazpívá, ale lze nějak stručně popsat, s kým máme tu čest? Sestry a bratři, co byste vy odpověděli na otázku, jaký je Bůh?

Když se chce stručně představit či připomenout člověk, občas použije navštívenku. Vizitku. Malou papírovou kartičku, jež uvádí vše důležité. Uprostřed se vyjímá jméno a pod ním povolání. Kým dotyčný člověk je, jak si jej máme zapamatovat, s čím si ho máme spojit. Pro příklad jsem ze svého stolu vybral pár vizitek. Dr. Vladimíra Bartoňová, redaktorka; Mel Munčinský, pastor. Vizitka je stručná a díky ní vím, co od které osoby čekat. V dnešním přečteném úryvku z Izajášova prorockví vás chci upozornit na dvě podobné vizitky. Krátká, stručná představení samotného Pána Boha. Kým je dotyčný Bůh pro svůj lid, jak si jej máme zapamatovat, co od něj smíme očekávat.

Dřív ale než se dostanu k obsahu oněch dvou vizitek, je třeba zmínit, proč je nalezneme právě u Izajáše. O Izajášovi je známo, že byl velikým a významným prorokem. Jeho poselství se vztahuje na dlouhý úsek židovských dějin. Klene se jako obrovský oblouk nad hlubokým údolím několika desetiletí. Zprvu prorok hovoří ke svébytnému, samostatnému lidu, který žije ve vlastní zemi, avšak podřezává si pod sebou větve. Nespolehl se na spolehlivého Boha, zkoušel se opřít o všelijaká neživá božstva. Podříznutá větve dlouho nikoho neudrží, proto znejistělé judské království padlo pod náporom nepřátel. A byl to tvrdý dopad. Co přišlo, lze označit slovy „národní pohroma“. Zničený chrám, zničené společenství, zničená kultura, zničená země. Lid je ve vyhnanství, rozptýlený mezi pohany, budoucnost vypadá temně. Biblický Izajáš však není učitelem dějepisu. Nevypráví nám příběh židovského národa, aby nás poučil o dějinách Předního Východu. Celá ta národní katastrofa je obrazem člověčí katastrofy. Když si pod sebou podřízneme větve a nebudeme spoléhat na spolehlivého Hospodina, nač se spolehne? Před námi se rýsuje obdobný propad do beznadějných vyhlídek, jako před Izraelem. Temno, z něhož není úniku.

Prorok Izajáš je velký prorok. Neskončil u propadu a ponížení, zánik pro něj není cílovou stanicí. Prorockví se přehoupne od zkázy k obnově. Pro zničený národ existuje nový počátek, nová šance, cesta domů, druhý pokus žít pořádně. Politické poměry se díky Bohu uvolní a rozptýlení vyhnanci se budou moci vrátit do vlasti. *Na maličký okamžik jsem tě opustil, avšak shromáždím tě v převelikém slitování*, zní příslib pro budoucnost. A opět před sebou nemáme pouhou pasáž z dějepisu o perském králi Kýrovi, který propustí zajatce. Historické události jsou zde obrazem lidského obrácení. I když si člověk pod sebou podřezal větve a všelijak si pokazil život, i když se propadl do zmaru a nepřátelských úkladů, přesto pro něj existuje nový počátek, nová šance, cesta domů, po níž se k Otci může vrátit každý marnotratný syn a každá marnotratná dcera. Stačí se jen obrátit a vydat se správným směrem. Stačí využít druhý pokus žít pořádně. Anebo třetí, čtvrtý pokus. Ta možnost k návratu stále je.

Myslím, že se nám prorocká slova dobře a příjemně poslouchala. Vždyť hovoří o pokoji, odpuštění, o nápravě poměrů. Židovský národ, rozprášený divokými politickými bouřemi do dalekých zemí, má prožít nový začátek. Obnovu, setkání všech, které nepřátelé rozdělili. Prorok popisuje šťastnou a radostnou budoucnost. Má však na to vůbec právo? Nevyhlašuje bezdůvodně šťastné zítřky? Nermaluje realitu na růžovo? Kdo zajistí, že se uskuteční všechny ty krásné věci, o nichž Izajáš básní? Můžeme tomu věřit?

A nyní se konečně dostávám k oněm zmiňovaným Božím vizitkám. K daným slibům jsou přiloženy dvě vizitky. Prostě abychom věřili. Abychom viděli důvod, proč věřit. Proč se spolehnout na Boha. Když vám někdo slíbí půjčit milion a vtiskne vám do ruky vizitku s nápisem „Karel Fiala, truhlář“, asi mu moc věřit nebudete. A stejně neuvěříte, když vám krásný stůl slíbí vyrobit člověk s vizitkou „Pavel Růžek, bankéř“. Sliby a schopnosti k sobě jaksi neladí. Proč by bankéř měl vyrábět stoly? Proč by stolař měl vyjednávat úvěry? A co náš Bůh, je schopný splnit, co slíbil? Můžeme ho brát vážně?

Nám možná zní tahle otázka poněkud zvláště, ale ona zas tak zvláštní není. V dávných dobách se svět jen hemžil různými bohy a bohyněmi. Každý měl nějakou svou úlohu, nějakou oblast, ve které se

vyznan, kde byl fakt dobrý. Jenže v jiných oblastech nezvládal. Nestačil na ně. Židům, rozehnaným do ciziny, se v nitru ozývala otázka: Opravdu náš Bůh jménem Hospodin dokáže svůj lid poskládat zase zpátky do jednoho národa v jedné zemi? Dokáže obnovit zašlou slávu Jeruzaléma? Dokáže se nás zastat proti pohanům, prosadí se vedle jiných bohů? A má Hospodin po tom všem, co jsme mu svou lhostejností provedli, má ještě Hospodin vůbec chuť se k nám přiznat? Zase nemusíme uvíznout v historii, můžeme niterné otázky protáhnout až do přítomnosti. Je ten křesťanský Bůh vůbec schopen dát životu smysl a štěstí, je schopen ho ochránit před zkázou?

Ve věčném milosrdenství jsem se nad tebou slítoval, praví Hospodin, tvůj vykupitel. (8) I kdyby ustoupily hory a pohnuly se pahorky, moje milosrdenství od tebe neustoupí a smlouva mého pokoje se nepohne, praví Hospodin, tvůj slitovník. (10) Hospodin, tvůj vykupitel. Hospodin, tvůj slitovník. Dvě vizitky. Dvojí sebezpředstavení Boží. Vedle jména Hospodin se uvádí i profese, smím-li to tak nazvat. Kým Hospodin je. Tvůj vykupitel. Tvůj slitovník.

Pátral jsem po významu těchto dvou nevšedních slov. Na první vizitce je napsáno „Hospodin, tvůj vykupitel“. Ač se nám to dnes nezdá, označení „vykupitel“ pochází z oblasti práva. Hospodin, tvůj advokát. Hospodin, tvůj zastánce, který se za tebe postaví, když budeš v úzkých. Nebude litovat prostředků, aby ti pomohl. Zaplatí za tebe, vykoupí tě, když ses stal otrokem závislým na druhých lidech, na věcech, na prožitcích. Hospodin má právo se o tebe postarat. Tenkrát se slovem vykupitel či zastánce označoval někdo z okruhu příbuzných. Postihla-li rodinu pohroma, když žena ztratila muže a děti otce, když přišli o střechu nad hlavou, když se propadli do bídy a dluhů, když se dostali před soud a nedokázali uhradit náklady, tehdy měl zakročit onen vykupitel neboli zastánce. Kde došly síly, měl vypomoci ten příbuzný, který byl podle zvyklostí na řadě. Měl právo a povinnost zasadit se o hrožené příbuzné. Když mu na to síly nestačily, musil postoupit své právo dál. Příbuznému vzdálenějšímu, zato však silnějšímu, bohatšímu, obratnějšímu. Ale Hospodin o sobě prohlašuje: „já jsem tvůj vykupitel. Jsem na řadě. Nepostoupím tuto svou úlohu dál. Ujmu se nelehkého úkolu a vyrovnám, co jsi komu zůstal dlužen. Třebaže jsi mne zklamal, vidím, že sis sám ublížil, je na mně, abych ti pomohl. „*V návalu rozlícení skryl jsem před tebou na okamžik svoji tvář, avšak ve věčném milosrdenství jsem se nad tebou slítoval, praví Hospodin, tvůj vykupitel.*“ Hospodin, tvůj zastánce. Hospodin, tvůj vykupitel, oznamuje první navštívenka.

Na druhé navštívence čteme „Hospodin, tvůj slitovník“. Zde nám výkladové slovníky příliš nepomohou. Slovíčko „slitovník“ se v bibli objeví jen párkrát, skoro se zdá, jako kdyby bylo vytvořeno právě pro Izajáše. Žádný odborný právní termín, vzatý z veřejného života. Označení slitovník chápeme velmi soukromě, chápeme jej intimně. Bůh nám otvírá své srdce, přiznává, co se děje v jeho nitru. Že je nám nakloněn, že se v něm cosi hnulo a on se na nás nehněvá, naopak se vcítuje do našich problémů a chce s nimi něco dělat. Pracuje to v něm, vře to, tlačí ho to, jen užij aby něco v náš prospěch udělal.

Sestry a bratři, čtěme tyto navštívenky dohromady. Pamatujme, že patří k jednomu Bohu, Hospodinu. Je vykupitelem, zastáncem – má právo se o nás starat. On je na řadě, ne nikdo jiný či něco jiného. Jenže sami víme, mnohdy pouhé právo nestačí. Potřebná a nosná je ještě chuť právo využít, vůle právo prosadit. A sem zaznívá ujištění z druhé navštívenky. Hospodin je slitovníkem. Má to v sobě tak nastavené, že své právo využije. Má chuť lidem pomáhat. Není mu proti mysli přiznat se k těm, kteří ho zanedbali, zradili, nespolehli se na něj. Má vůli zachránit nás i naše životy.

Hospodin však své navštívenky nenechává tisknout na kartičku, nýbrž je předává pouhým svým slovem. Abychom však měli po ruce něco hmatatelného, spojil ve křtu slovo s vodou. Voda je zhoubná i životodárná zároveň. Na téhle hranici je Bůh při nás. Právě vodou se nám připomíná, že Bůh nás neopustí. Hospodin praví: *Je to pro mě jako za dnů Noeho, kdy jsem se přísahou zavázal, že už nikdy vody zemi nezatopí.* (9) Nikdy pro nás nepřestane platit, co o sobě Hospodin uvedl na svých navštívenkách. Tvůj Vykupitel, tvůj Slitovník. On může a on chce pro nás něco udělat. Amen.